

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 671.

Felolvasó szerkesztő:
Bíró Pál.

Főmunkatárs:
Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, félévre 2.50, negyedévre 1.25
Egyes szám ára 5 kr.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

A magyarságról.

(Három közlemény.)
II.

(bb.) A mi zempléni tótjaink olyan jámbor, hajlítható, szelid nép, hogy keresni kell párját. Ez nem pánszláv, nem magyarfaló, ez nem gravitál semerre kifelé, ez nem akar Nagy-Tótországot csinálni. Nem ellensége a magyar nyelvnek, sőt örül, ha alkalma nyílik magtanulni magyarul, mert az ő szemében a magyar a magasabb műveltség nyelve, mint a miénkben a francia.

Egy kis jóakarattal, egy kis igyekezettel gyönyörűen meg lehetne őket magyarosítani. Csak egy magyar iskola, egy magyar tanító kellene minden tót faluba, s 30 esztendő múlva már csak elvétve hallanánk egy tót szót Zemlénvármegyében.

De nem úgy, hogy egy új iskolát állítsunk fel minden évben. Mert akkor csak 400 esztendő múlva lesz minden faluban magyar iskola. Hanem fel kell állítani egyszerre valamennyit. Ma még lehet, — holnap talán már késő lesz. Ma még nem tiltakoznak ellene a tótjaink, sőt köszönettel, örömmel fogadják. Holnap talán már őket is elbolondítják az agitátorok, s vasvillával kergetik ki a magyar tanítókat. Minden perc drága, — használni kell az alkalmat, a míg lehet.

Nincs rá pénz? *Kell* lenni! Akárhogy, akárhonnan vesszük is: kell. Mikor a halálos betegnek orvosságot kell venni, ugy-e van rá pénz, akárhonnan is? No, hát olyan szükségünk van nekünk ezekre az iskolákra, mint a betegnek az orvosságra!

Nincs pénz? Ott, a hol hat milliót elpocsékol a kormány egy választási hadjáratra, ott, a hol 30 milliót kidobnak egy krétai expedícióra, meg más ilyen számszámokra, — ott kell pénznek lenni iskolára is!

Ha más nem, az életosztón kényszeríthetné erre a nemzetet. Mert az életünk, a fennmaradásunk függ ettől. Vagy már az életosztón is kivesszett belőlünk?

Bizony csak ábránd ez is, mint a többiek! Bizony nem állítjuk fel azokat az iskolákat, nem magyarosítjuk meg a mi szelid jó tótjainkat! Nem foglalkozunk, nem törődünk velük, — megvárjuk, míg megrohanják őket is az agitátorok, — mint a farkasok az elhagyott bárányokat — s csinálnak belőlük dühöngő fenevadakat, mint csináltak az oláhjainkból, — hogy ha majd megint harcba kell menni a magyarnak, ne velünk, mellet-

tünk fogjanak fegyvert, de ellenünk.

Nem csinálunk semmit. A kormány, a vezetők nem akarnak, nem mernek. És a társadalom? Hát nem kiölte abból a hazaszeretet, a tetterő és a törekvés utolsó csíráját is a Tisza Kálmán kortesuralma?

Felső-Zemplénben sok magyar ur lakik. Van jövedelmük, jól élnek, rendeznek mulatságokat, összejöveteleket, vadászatok. Körülöttük él a tót nép. — De van-e csak egy is a mi magyar uraink közt, a ki elmondhatná magáról: Ebben az évben egy tót családot magyarrá tettem, — hasznára voltam a nemzetemnek!

Bizony nincsen. Pedig milyen könnyű volna még most nekik!

Északkeleti Szini Szövetkezet.

Sátoralja-Ujhely, augusztus 29.

Az Északkeleti Szini Szövetkezet ügye csigalépésekkel ugyan, de úgy látszik halad a megvalósulás felé. *Dókus* Gyula megyei főjegyző, mint Sátoralja-Ujhely város szinügyi bizottságának elnöke ebben az ügyben ez év június havában megkeresést intézett négy felsőmagyarországi városhoz. A megkeresés így szól:

»Az országban mindenütt sőt magában az országos színezegyesület központjában is megindult azon mozgalom, hogy az ország több szinikerületre osztassék, arra bírta a sátoralja-ujhelyi szinügyi bizottságot, hogy egy ilyen kerület megalakítása iránt a kezdeményező lépéseket megtegye.

Amiért is tiszteletteljes azon kérdéssel fordulunk a tekintetes szinügyi bizottsághoz, sziveskedjék arra nézve nyilatkozni: nem lenne-e célszerű *Ungvár, Munkács, Nyíregyháza, Eperjes és Sátoralja-Ujhely* városokból egy szinikerületet alakítani olyképen, hogy ezen városok állandó szinigazgatói fellett rendelkezve, az évet egymás között aránylagosan megosztva, annak egész évre a játszhatási engedélyt biztosíthassuk.

Ha a megalakítást célszerűnek véli a tisztelt bizottság: sziveskedjék bennünket feltételcíről lehetőleg mielőbb értesíteni.

A magunk részéről megjegyezzük, hogy miután ez idő szerint oly szinhasznál még nem rendelkezünk, amelyben a szó teljes értelmében vett téli szezon meg lehetne tartani, ideiglenesen erről lemondanánk és csak az október, november hónapokat, valamint április havát szeretnők magunknak biztosítani.

Kijelentjük, hogy kapott információ után készséggel vagyunk hajlandók a további tárgyalásokat akár szóbelileg is eszközölni.

Erre a korrekte megkeresésre ez ideig egyedül Munkács városa küldte meg hozzájárulását. — Ungvárt illetőleg az *Ung* foglalkozik a megkereséssel és biztos kilátásba helyezi a hozzájárulását, annál inkább, mert kulturális szempontból is, de minden tekintetben he-

lyesli az eszmét. Különbösen az *Ung* annak idején, amidőn a *Felsőmagyarországi Hírlap* bővebben foglalkozott ezzel a kérdéssel és kifejtette a szövetkezet szükségességét, — a cikket egész terjedelmében átvette és minden szavunkat helyeslőleg aláírta.

Ez idő szerint nem akarunk ismét részletesebben foglalkozni az *Északkeleti Szini Szövetkezet* ügyével. Ugy hisszük a megkeresett másik két város: *Eperjes* és *Nyíregyháza*, ugy a sajtó, mint az érdekelt körök részéről helyesléssel fogja fogadni a szövetkezeti eszmét: egy közös és jeles társulat létesítése és szerződöttese céljából szívesen fog egyesülsére lépni velünk. Most éppen csak azt említiük meg, hogy az *Északkeleti Szini Szövetkezet* létesítése sürgős szükségesség, kívánatos volna tehát, hogy ez ügyben minél előbb végleges megegyezés jöjjön létre.

A MEGYE ÉS A VÁROS.

— **Haraszthy-Löbli ügy.** Ez az áldatlan ügy immár úgy látszik befejezéséhez ért. A belügyminiszter leirt a vármegyéhez, hogy jelen ügyben részéről *»intézkedés szükségé fenn nem forog.*

A kir. törvényszék pedig az ezen ügyre vonatkozó feljelentést, mint *»bűnvádi eljárásra nem alkalmas. félreteszi.*

Ezzel azután az ügy hivatalosan el van intézve. Ez tény. Igen ám, de nincs elintézve részünkről — mert azt mondja t. lapírtásunk a *»Zemplén*, hogy mi a kötelességét híven teljesített főszolgabíró? Kicégeresztük. Tessék csak elolvadni jobban azt az inkriminált vezércikket, teljes világossággal van abban megírva, és kitüntette a főszolgabíró *»szándék*. Meg van ott írva, hogy csakis a jogi képviselő erőlyes fellépésének köszönhető Löbli, hogy egy egész életre tönkret nem tették.

Elvégre, ne csak a poros aktákból szerezzünk információt egy ügyre, hanem vizsgáljuk a lelki rugókat, a lélek mélyebb momentumait. Talán a legkeserűbb pillanatok azok, amikor a diákot az érettségi vizsgáról visszavetik. Egy egész világ omlik össze előtte. Mintha minden porikájai, minden atomjai ennek az életnek keserűséggel, örömmel volna telve, mintha minden élettel, minden életkedv ki veszett volna belőle ezekben az órákban. Bizony, egy főszolgabíró kedveért sem vág majd jó képet ilyenkor a diák. Tanácsos volna ugyan figyelmeztetni a homonnai diákokat arra, hogy keressék arcot ne mutassanak, mert a főszolgabíró menten eltoloncoltatja. Ebben állott Löbli bünyösége is. Mert nem áll az, hogy Löbli fenyegetett volna valakit. Ő elbocsáztási bizonyítványt kért és miután azt nem kapta megállott az iskola kapujában és onnan távozni nem akart. Az igazgató maga sem vallja, hogy Löbli vesélyesen fenyegetődött volna. Mint utólag értesültünk Löbli csak udvariati hangon beszélt az igazgatójával. Elkeseredése menti őt a tisztességtelen modor miatt, amiért ma már úgy hisszük ő tesz magának szemrehányást. Ezért helytlen való lett volna más büntetés, vagy elégtételvévés, de nem azonnal a toloncoltatás.

Csak nézzünk körül a nagyvilágban: akárhány diák, a ki fiatalos könnyelműség vagy hanyagság miatt a Löbli helyzetébe jut, később derék és hasz-

navethető polgára lehet az állannak. De ha eltoloncoltatják ki mossa le róla azt a foltot? Az a foltot, a melyet le tisztítani többé sohasem lehet, a mely ott ég a homlokon és minden későbbi komoly törekvés elé gáncsot vet.

És mi éppen ezeknek a lelki momentumoknak felmerülésével bírdtuk el a legszigoribban Haraszthy főszolgabíró *»szándékát*.

Hogy ő ezt a szándékát, a jogi képviselő közbelépése után, nem teljesítette, ennek csak örvendeni tudunk. Mert a mint látjuk, eltoloncoltatás nélkül sem történt olyan baj, a miért jogos lett volna egy fiatal diákembernek a diszkvalifikálása.

Hogy a hivatalos forumok ad acta tették az ügyet, egyáltalán nem meglepő. Mert hisz ugy a belügyminiszter, mint a törvényszék, csakis akkor avatkozhatott volna a dologba, ha az eltoloncoltatás megtörténik. Mivel pedig ez meg nem történt, természetes a két fenti határozat. Annai azonban tény, hogy a mint a belügyminiszter tudomást szerzett az eltoloncoltatási szándékról, sürgős jelentést kért az alispántól, Ebben a jelentésben az eltoloncoltásról, mivel az meg nem történt — szó nem volt. Ilyképp tehát a belügyminiszter hatáskörében elbírálni való dolog nem maradt.

Most pedig, hogy a *»Zemplén*-nek ismételtén tetszik bennünket aposztrofálni; megmondjuk neki megegyezsere azt, amit ebben az ügyben már általános-ságban is elmondottunk:

A sajtónak, mihelyt ilyen erettről értesül *»kötelessége* arról tudomást venni és azt elbírálni. Mi tehát kötelességünket teljesítettük és teljes joggal és helyesen bíráltuk el Haraszthy hivatalos eljárását. Mert tény volt és ma is az: hogy Haraszthy jogtalanul toloncoltatni akart, feltehető tehát, hogy jogi képviselő közbelépése nélkül — tényleg toloncoltatott volna is. Meg volt benne a szándék. És mi éppen ezt a szándékot, a hivatalos hatalmi körre való tekintettel — a jog, törvény és igazság szempontjából helyesen és jogosan bíráltuk el.

— **Igaz vagy nem igaz?** Most már a *»Zemplén* tökéletesen oly nívóra szállította a Petőfi ünneplésből közte és köztünk felmerült tollharcot, hogy többé a cikk élére nem lehet odairni a Petőfi nevet. — A hírlapírás szentségéről énekeltek még a multkor, nekünk akart volna leckét adni a hírlapírásból és most elárulta, hogy halvány fogalma sincs a hírlapírás mivoltáról. Tessék tudomásul venni, hogy még ma is, mint teszem azt az *»Egyetértés* és a *»Budapesti Napló* és még más két-három lap között megegyezés létezik a hírvétteleket illetőleg. — A *»Zemplén* maga ajánlkozott arra, hogy szükség esetén átad nekünk *»hírelt*, nem akartuk visszaautasítani, de soha el nem fogadtuk — csak éppen egyetlen egyszer, a mikor megkértünk egy vármegyei közgyűlésről, a főispán *»magnyitól beszédét* kértük el tőle. Ez az a mit a *»Zemplén* *»egyben-másban* (?) kézséges segítségnek mond. Nem gondoltuk, hogy ezt tőkének fogja felhasználni valaha ellenünk, éppen az a lap, a mely a hírlapírás szentségéről zengetez.

Mi kétszer jelenünk meg, minden fontosságú hírt előtte közlünk. Hetenként éppen kétszer előzünk meg a *»Zemp-*

A helybeli összes tanintézetekben használandó
legújabb kiadásu
TANKÖNYVEK

kaphatók

Landesmann Miksa és Társa

könyv-, papir-, író- és rajzszerszám kereskedésében

S.-a.-Ujhely, Főtér Dr. Schön Vilmos ur házában.

Aki ugyanitt egy egész osztályra szóló tankönyveit beszerzi, meglepő szép
ajándékban részesül.

Ha szép kenyeret vagy
süteményt akar ön, kérjen

40—50 deka buzaliszthez 5 krajczárért 2 dekagramm

„Stella“ sütőport

mely jobb minden bécsi gyártmánynál.

Kapható Sátoralja-Ujhelyben: Bilanovits István, Szentgyörgyi Vilmos
Malártaik György, Klein Albert, Klein Géza, Behyna Testv., Hazai
Adolf, Klein Henrik, Fischer Hani, Glöck Samu, Grünbaum Márk-
kusz Lichteinstein Adolf és Szikszay Róza kereskedésében. 58

Első zempléni megyei honi butor raktár.

Értesítés.

Van szerencsénk a helybeli és vidéki n. é. közön-
ségnek becses tudomására hozni, miszerint, **Rákóczy-
utca, Roth Bernát-féle házában** egy, a mai kor
kívánalmainak megfelelőleg berendezett

Butorraktárt nyitottunk

hol is mindenféle stílusú: ebédlő, háló, szalon, stb. beren-
dezések a legjutányosabb árban és legpontosabban tognak
kiszolgáltattani.

Kívánatra bármely e szakba vágó munkák saját ízlés
szerint, valamint

mindennemű épület munkák

a legrövidebb idő alatt s a legjutányosabb árban elvá-
laltatnak.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

5—6

tisztelettel

Büchler Ferencz és Fia.

Köszönetnyilvánítás.

Ü Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherceg rendkívül meg van elé-
gedve az asbesttallal bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta
e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknel.
Küldök egy pár vadász cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalp-
béléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászcipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint
megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a követke-
zőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetéti cipők kitérőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok;
megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további or-
voslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Danoson, 1897. évi szeptember 17-én

tisztelettel híva

WEKERLE SÁNDOR.

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat hidegtől,

nedvességtől és meghűléstől.

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bür-

keményedés, sem lábdaganat, sem lábfejes.

Rövid ideji viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki
cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott
asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságú 1 lrt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr.,
gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitérőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös
hadsergeknek és a m. kir. honvédeknek eddig 22.500 pár szállított.

Szétküldés csak utóvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett Felvilágosi-
tások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladónak megfelelő árendedmény.

Asbestáru-gyár

részvénytársaság

Budapest VI. Sziv-utca 18.

Egyedüli elárusító raktár Klein Zsigmond „Kedvencz áruház” S.-a.-Ujhely
Rákóczy-utca 775.